

آموزش مکاتبه ای پزشکان

اصول مراقبت پزشکی در آسیب نخاعی

مرکز ضایعات نخاعی

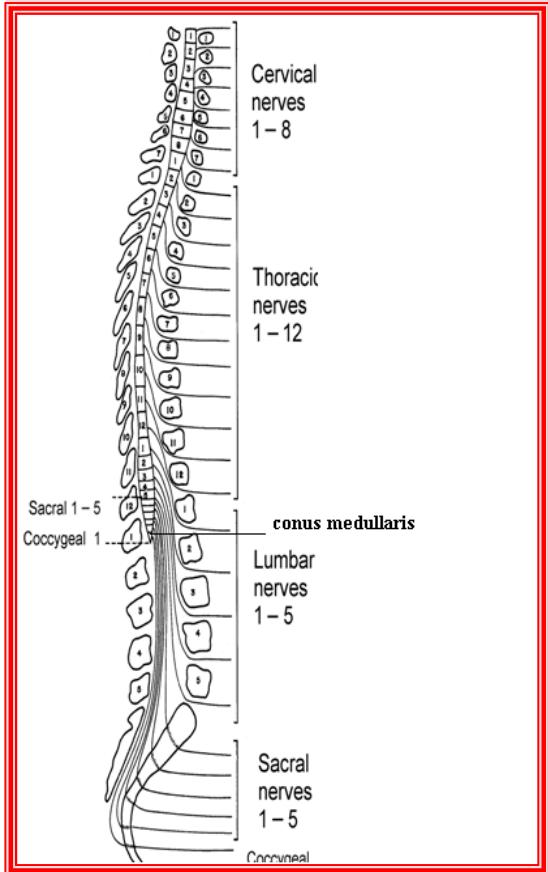
www.isaarsci.ir

درس یک - مقدمه ای بر ضایعات نخاعی

دکتر رویا حبیبی

فصل اول

مقدمه ای بر ضایعه نخاعی

شکل ۱-۱

بعد از مطالعه این فصل فراغیران باید بتوانند:

۱. ساختمان نخاع و ستون مهره ها را شرح دهند.
۲. محل خروج اعصاب نخاعی از ستون مهره ها را مشخص کنند.
۳. راه های عمدۀ نخاعی را نام برده ، مسیر پیام را در آن مشخص کنند.
۴. مرکز رفلکس های مربوط به ریشه های عصبی قدامی(حرکتی) و سطوح مربوطه نخاعی را مشخص کنند.
۵. درماتوم های مهم بالینی را نام برده ، سطوح مربوطه نخاعی را مشخص کنند.
۶. نحوه معاینه قدرت عضلانی و معاینه حسی را شرح دهند.
۷. معیار ASIA را تعریف کرده ، شاخص نمره دهی حرکتی و حسی را شرح دهند.
۸. سطح عصبی آسیب و سطح اسکلتی آسیب را تعریف کنند.

طناب نخاعی مسیر عمدۀ انتقال اطلاعات بین مغز و دستگاه عصبی محیطی است، از این رو آسیب به آن باعث از هم گسیختگی راه‌های عصبی حرکتی و حسی شامل حس لمس، وضعیت (نحوه قرارگیری بدن)، حرارت و درد می‌شود.

آسیب به نخاع ناشی از فرایندهای مختلف پاتولوژیک می‌باشد. تروما شایع ترین علت ضایعه نخاعی است. ضایعه نخاعی بسته به علت آن می‌تواند با اختلالات مختلف در عملکرد حرکتی (motor function)، حسی (sensory function) یا خودکار (autonomic function) آشکار شود.

برای درک اختلالات ناشی از آسیب به طناب نخاعی آشنایی با ساختمان و عملکرد نخاع ضروری است.

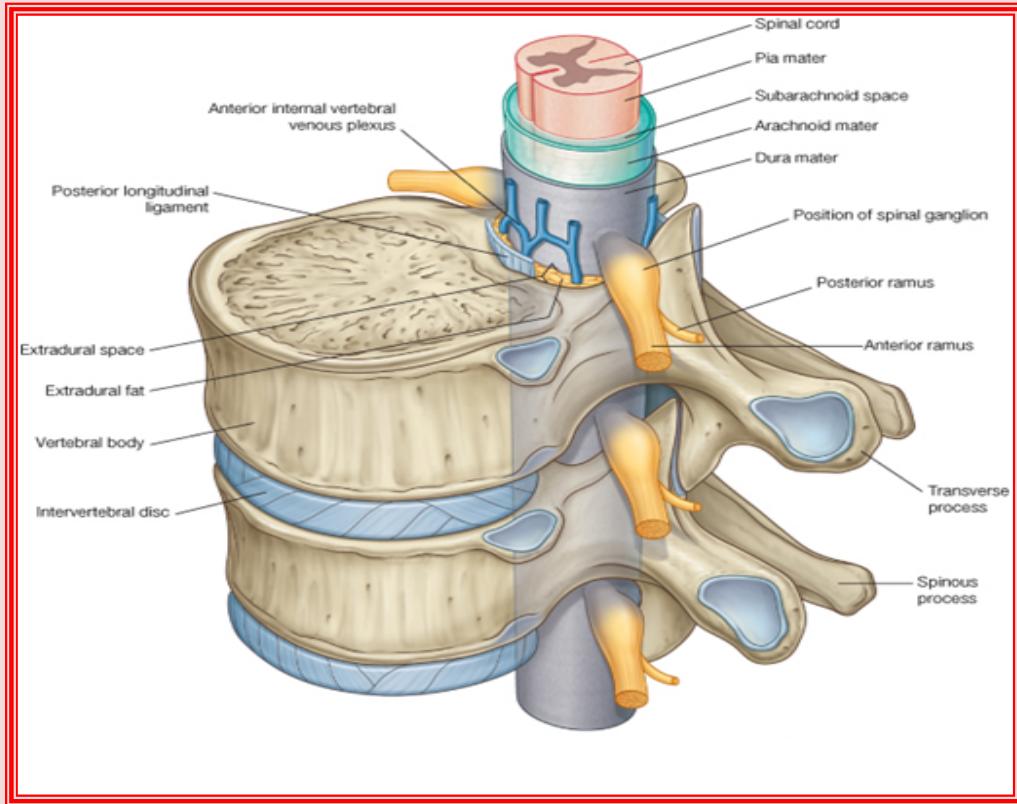
آناتومی نخاع

نخاع بخشی از دستگاه عصبی مرکزی است. طول نخاع حدود ۴۵ سانتی متر بوده از سوراخ مانگنوم (furamen magnum) تا سطح مهره اول و دوم کمری (در هنگام تولد تا مهره دوم و سوم) امتداد داشته، در انتهای شکل مخروط درمی آید که مخروط انتهایی (conus medullaris) نامیده می‌شود. (شکل ۱-۱)

نخاع به وسیله سه پرده (منژ) پوشیده شده است. این سه پرده عبارتند از:

۱. نرم شامه (piamater) : داخلی ترین لایه است.
۲. سخت شامه (duramater) : خارجی ترین لایه است.
۳. عنکبوتیه (arachnoid mater) : سطح داخلی سخت شامه یا duramater را می‌پوشاند.

فضای بین لایه‌های نرم شامه و عنکبوتیه، فضای ساب آرکنوئید نامیده می‌شود که حاوی مایع مغزی نخاعی (CSF) است. لایه نرم شامه در انتهای نخاع تحت عنوان رشته انتهایی (filum terminalis) از طریق بن بستی که از انتهای تحتانی سخت شامه در سطح دومین سگمان ساکرال تشکیل می‌شود به نام dural sac ادامه می‌یابد و به مهره دنبالچه وصل می‌شود. (شکل ۱-۲)

شکل ۱-۲

نخاع دارای بافتی نرم و ظریف است و توسط ستون مهره ها محافظت می شود. بافت نخاع دارای دو بخش است:

۱. قسمت محیطی (خارجی) نخاع از ماده سفید (شامل راه های صعودی ونزولی) تشکیل شده است.
۲. بخش مرکزی (داخلی) نخاع ترکیبی از ماده خاکستری (نورون ها و نوروگلیا) است.

ماده سفید (بخش محیطی بافت نخاع):

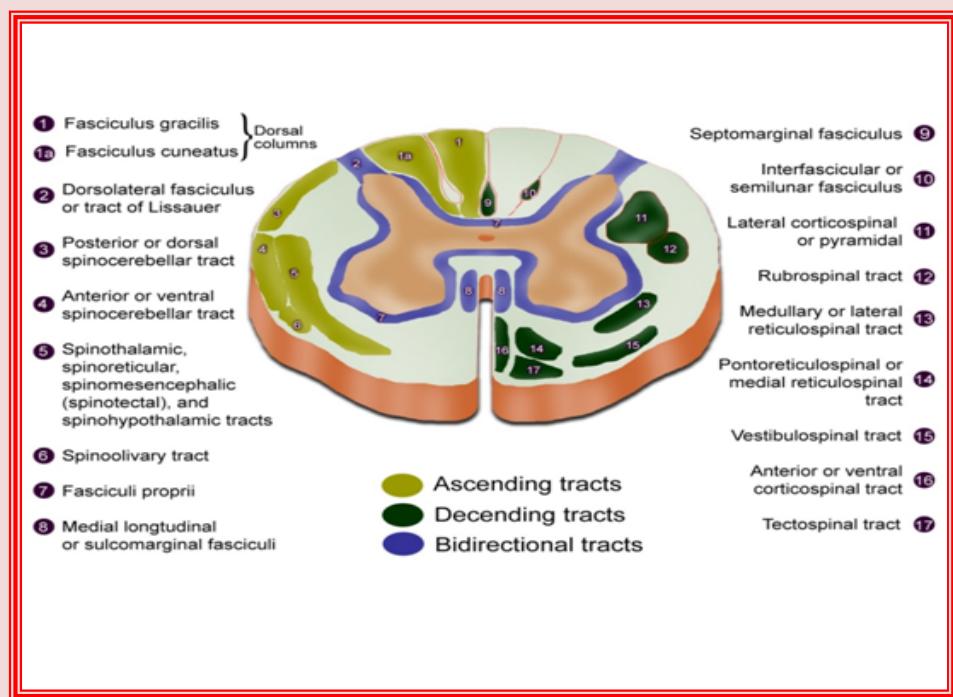
شامل سه طناب عصبی خلفی،خارجی و قدامی است که هریک از این طناب ها شامل راه های نزولی و صعودی هستند.

نام هر راه عصبی معمولاً ترکیبی از مبدأ و مقصد آن است. برای مثال راه کورتیکواسپینال (corticospinal) از کورتکس مغز منشأ می گیرد و در نخاع پایان می گیرد.

برخی راه های عمدۀ نخاعی عبارتند از:

۱. راه کورتیکو اسپینال: در قسمت طرفی و قدامی نخاع قرار دارد. بزرگترین و مهمترین راه نزولی است. جهت پیامها در آن به سمت پایین و عملکرد آن حرکتی (کنترل دقیق حرکت) است.
۲. راه اسپینوتالامیک: در قسمت قدامی طرفی نخاع قرار گرفته است. جهت پیام ها در آن صعودی و به سمت بالا و عملکرد آن حسی (حس درد و حرارت) است.
۳. ستون های پشتی (خلفی): در قسمت خلفی نخاع قرار گرفته است. جهت پیام ها در آن صعودی و به سمت بالا و عملکرد آن حسی (حس عمقی وارتعاش) است.

سایر راه ها در شکل زیر نشان داده شده است:

شکل ۱-۳

ماده خاکستری (بخش مرکزی بافت نخاع):

ماده خاکستری را می توان به به ۱۰ لایه / تیغه I، II، III، IV، V، VI، VII، VIII، IX و X تقسیم کرد:
و یا آن را به ۴ بخش تقسیم کرد:

۱. شاخ قدامی یا شکمی (یعنی نورون های حرکتی، لایه VIII، IX، بخش VII)
۲. شاخ خلفی یا پشتی (یعنی بخش حسی لامیناهای I-VI)

۳. نواحی بینابینی (یعنی نورون های ارتباطی،لامینای (VII

۴. شاخ های طرفی(یعنی قسمتی از ناحیه بینابینی،این بخش در سگمان های توراسیک و لومبار L۲ و S۴-S۱ جایی که نورون های سمپاتیک قرار گرفته اند وجود دارد).

در ضمن نورون های ماده خاکستری نخاع به شکل ستون ها یا هسته هایی قرار گرفته اند

ماده ژلاتینی (substantia gelatin) و هسته حسی عمقی (proprios) در سراسر نخاع امتداد می یابند و ایمپالس های درد را دریافت می کنند. سایر

هسته ها مانند هسته توراسیک یا کلارک (Clarke) فقط در سگمان های معین وجود دارند.

هسته های ماده خاکستری مجموعه ای از اجسام سلولی نورون هایی هستند که معمولاً یک عمل و مسیر مشترک دارند.

اعصاب نخاعی

اعصاب نخاعی عبارتند از ریشه های عصبی حسی که در هر سطح وارد نخاع می شوند و ریشه های عصبی حرکتی که در هر سطح از نخاع خارج می شوند. اعصاب نخاعی بر اساس محل خروج آنها از کانال مهره ای نامگذاری و شماره گذاری می شوند. توجه داشته باشید نخاع به ۳۱ قطعه یا سگمان تقسیم می شود و هر سگمان منشا یک زوج عصب نخاعی است. بنابراین در مجموع ۳۱ زوج عصب نخاعی از نواحی مختلف نخاع منشأ می گیرند که عبارتند از :

• ناحیه گردنه: ۸ زوج

• ناحیه سینه ای: ۱۲ زوج

• ناحیه کمری: ۵ زوج

• ناحیه خاجی: ۵ زوج

• ناحیه دنبالچه: ۱ زوج

این در حالی است که ستون مهره ها دارای ۳۰ مهره است که عبارتند از:

• ۷ مهره گردانی

• ۱۲ مهره سینه ای

• ۵ مهره کمری

• ۵ مهره خاجی (به هم جوش خورده اند)

• ۱ مهره دنبالچه

به این ترتیب اعصاب نخاعی گردانی اول و هفتم از بالای مهره هم شماره خارج می شوند. زوج عصب گردانی هشتم از بین مهره های C_7 و T_1 خارج می شوند و اعصاب نخاعی باقیمانده از زیر مهره هم شماره خارج می شوند. (شکل ۴-۱)

به این نکات توجه کنید:

۱. شاخهای خلفی سگمان های C_{1-4} در ناحیه ساب اکسیپیتال (suboccipital) قرار گرفته اند.

۲. C_1 در عصب دهی عضلات گردن شرکت دارد.

۳. C_2 ، حس را از پشت سر و جمجمه می برد و همراه با آن عصب دهی حرکتی به چندین عضله در گردن دارد.

۴. C_2 تا C_5 در تشکیل عصب فرنیک و عصب دهی دیافراگم شرکت دارند.

۵. T_1 تا C_5 کنترل حرکتی اندام های فوقانی و عضلات مربوطه را مهیا می کنند.

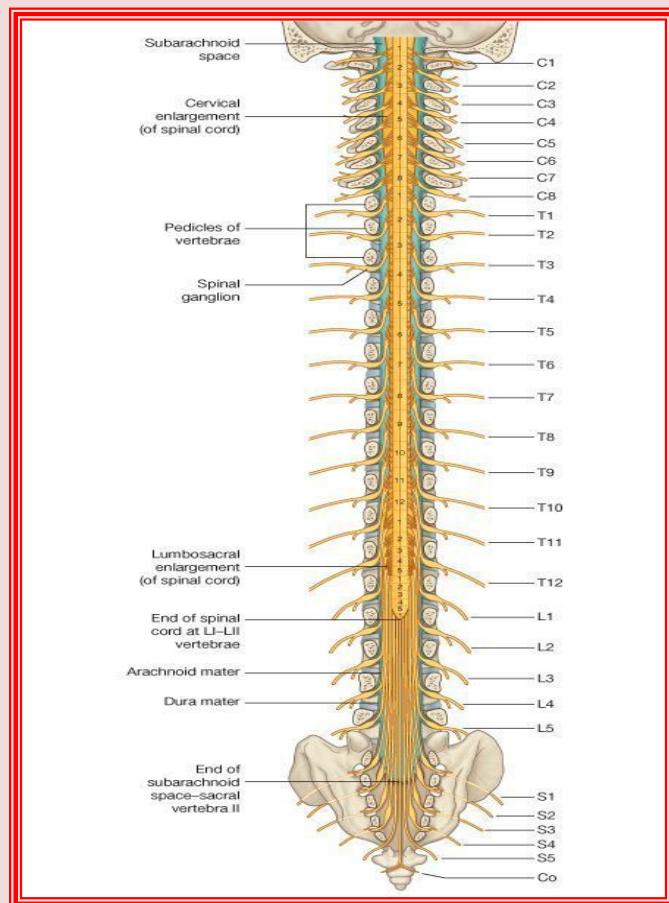
۶. نخاع سینه ای دارای ۱۲ سگمان است و کنترل حرکتی عضلات سینه ای شکمی (thoracoabdominal) را امکان پذیر می کند.

۷. بخش های کمری و خاجی طناب نخاعی هر کدام ۵ سگمان دارند. اعصاب نخاعی L_2 تا S_2 کنترل حرکتی اندام های تحتانی و عضلات مربوطه

را فراهم می کنند.

۸. مخروط انتهایی (conus medullaris)، انتهای مخروط شکل نخاع است. دم اسب (cauda equine) مجموعه ای از ریشه های اعصاب نخاعی خاجی و کمری است که قبل از خروج از سوراخ بین مهره ای هم شماره ای هم مسیر را طی می کنند و در اطراف مخروط انتهایی شکلی را به وجود می آورند که به آن دم اسب گویند.

۹. دنبالچه تنها یک سگمان نخاعی دارد.

شکل ۱-۴

ریشه های عصبی قدامی (حرکتی)

جسم سلولی نورون های حرکتی در شاخ قدامی داخل پارانشیم نخاعی قرار دارند. از نظر بالینی سطوح مربوطه مرکز رفلکس به شرح زیر هستند.

(سطح مرکز رفلکس نخاعی که در پرانتز آمده اند به منظور تفاوت های آناتومیک در عصب دهی است).

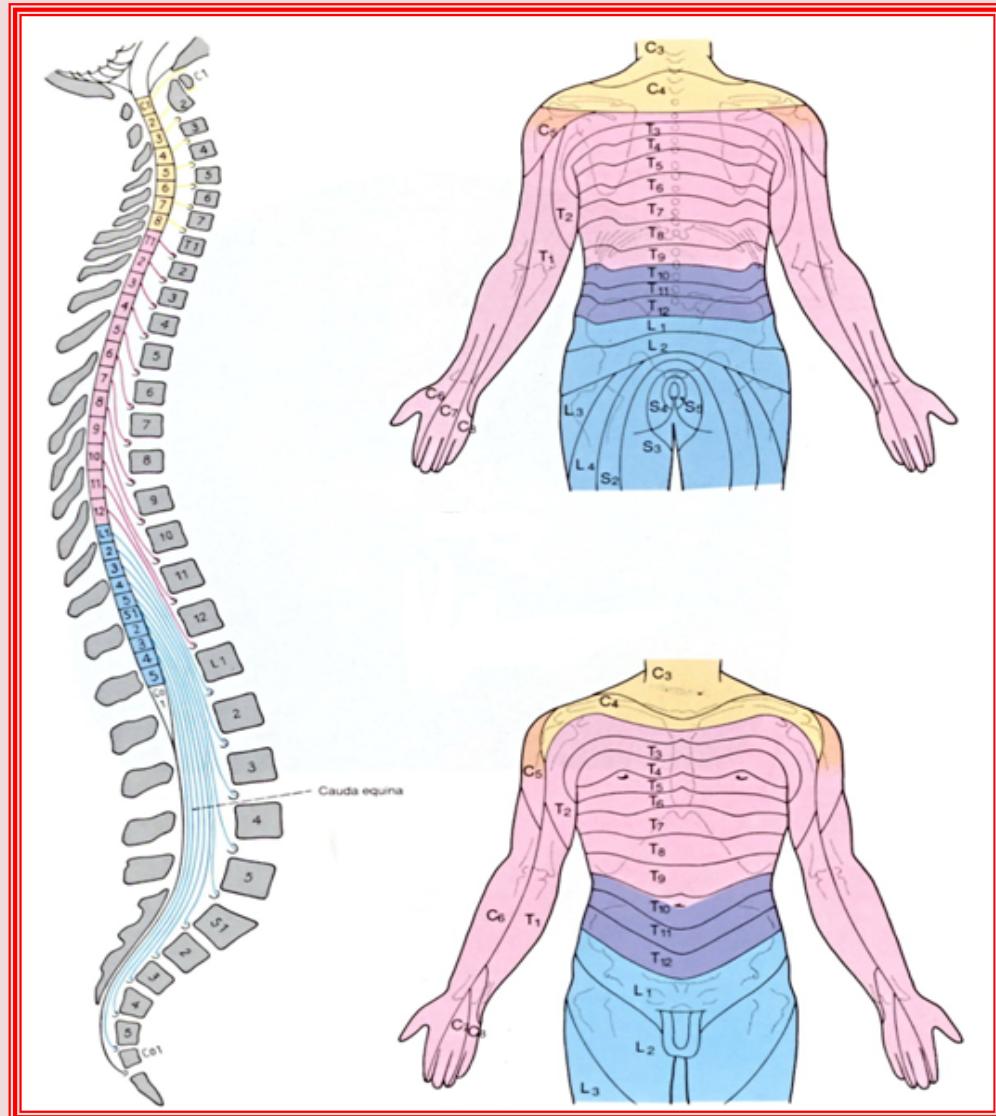
سطح	رفلکس	
C _{5/6}	biceps	دو سر بازویی
C _{5/6}	brachioradialis	براکیو رادیالیس
C ₈ (C _{7-T₁})	finger flexors	خم کننده های انگشت
L ₃ (L _{2-L₄})	knee	زانو
S ₁ (L _{5-S₂})	ankle	مج پا (قوزک پا)

ریشه های عصبی خلفی (حسی)

جسم سلولی نورون های حسی در گانگلیون های ریشه خلفی قرار دارند. هر ریشه عصبی خلفی شامل ورودی هایی از همه ساختمان های محدوده سگمان بدنش مطابق با آن ریشه عصبی است. نقشه های درماتومی توزیع حسی هر سطح عصبی را نشان می دهد.

درماتوم هایی از نظر بالینی مهم هستند عبارتند از : (به شکل ۱-۵ توجه کنید)

- C_۲ و C_۳ : پشت سر و گردن
- C_۴ و T_۲ : مجاور یکدیگر در قفسه سینه فوقانی
- T_۴ یا T_۵ : نوک سینه (nipple)
- T_۱ : ناف
- اندام فوقانی - C_۵ (قدم شانه) ، C_۶ (انگشت شست) ، C_۷ (انگشت اشاره و میانی) ، C_۸ (انگشت حلقه) ، T_۱ (انگشت کوچک)
- (داخل ساعد) ، T_۲ (بخش فوقانی داخل بازو) ، T_{۲/۳} (زیر بغل)
- اندام تحتانی - L_۱ (بخش فوقانی - داخلی قدم ساق پا) ، L_۲ (بخش فوقانی قدم ساق پا) ، L_۳ (زانو) ، L_۴ (قوزک داخلی) ، L_۵ (پشت پا)
- (انگشتان ۱ تا ۳ پا) ، S_۱ (انگشتان ۴ و ۵ پا ، قوزک خارجی) = dorsum of foot =
- آنوس : S_{۲/C_۱}

شکل ۱-۵

معاینه عصبی

هم در درمان آسیب نخاعی حاد و هم آسیب نخاعی مزمن نیاز به معاینه عصبی دقیق و صحیح است. توجه داشته باشید برخی افراد با ضایعه نخاعی طولانی مدت به تدیج علائم و نشانه هایشان تغییر می کند که هرچند این تغییر در بین افرادی که ۲۰ تا ۳۰ سال از زمان آسیشان می گذرد شایع است ولی در عین حال می تواند ناشی از یک پاتولوژی جدید باشد

لذا معاینات دوره ای عصبی در افراد با آسیب نخاعی ضروری است.

ضایعه نخاعی عبارتست از :

ایجاد ضایعه یا آسیب در نخاع که منجر به تغییر موقت یا دائمی در عملکرد طبیعی حرکتی ، حسی و یا خودکار نخاع می شود.

استاندارد بین المللی برای طبقه بندی عملکردی (functional) و عصبی (neurological) آسیب طناب نخاعی که در بسیاری از جاها پذیرفته شده ، سیستمی است که سطح و وسعت آسیب را بر اساس معاینه منظم و اصولی عملکرد عصبی از لحاظ حسی و حرکتی توصیف می کند.

استفاده از یک سیستم استاندارد باعث می شود تا :

۱. زبان مشترکی بین پزشکان وجود داشته باشد و حتی با وجود دو معاینه کننده متفاوت ، توصیف یکسانی از وسعت و سطح آسیب ارائه شود.
۲. سطح عملکرد مورد انتظار و اثر بخشی مداخلات درمانی قابل پیش بینی و ارزیابی باشد.

بر این اساس ضایعات نخاعی به دو دسته تقسیم می شوند:

- تترالپلزی(کوادری پلزی)-آسیب به نخاع در ناحیه گردن به همراه از دست دادن قدرت عضلای در هر چهار اندام.
- پارالپلزی -آسیب به نخاع در ناحیه سینه ای (توراسیک) یا کمری یا سگمان های خاجی شامل دم اسب و مخروط انتهایی.

ضایعه نخاعی می تواند با مکانیسم های مختلفی ایجاد شود.

سه علت معمول منجر به آسیب بافتی عبارتند از:

- تخریب بافت در اثر ضربه مستقیم
- فشرده شدن بافت توسط قطعات استخوان ، هماتوم یا ماده دیسک
- ایسکمی بافتی ناشی از آسیب یا اختلال در شریان های نخاعی

معاینات قدرت حرکتی و حسی

معاینه قدرت عضلانی

قدرت عضله از ۰ تا ۵ به شرح زیر درجه بندی می شود :

درجه	قدرت عضله
۵	طبیعی
۴	کمتر از حد طبیعی
۳	عضله قدرت حرکت در برابر نیروی جاذبه و نه در برابر فشار و مقاومت دارد.
۲	قدرت عضله کمتر از حدی است که بتواند در برابر نیروی جاذبه مقاومت کند.
۱	انقباض مختصری در لرزش در عضله دیده می شود.
۰	هیچگونه انقباض عضلانی دیده نمی شود.

قدرت عضله همیشه بر اساس حداکثر قدرتی که عضله توانایی رسیدن به آن را دارد ، درجه بندی می شود و اهمیتی ندارد قدرت عضلانی در طی معاینه بالینی کاهش یابد.

مهم حداکثر قدرتی است که عضله از خود نشان می دهد.

عضلات فرد در حالی که وی به پشت خوابیده است تست می شوند.

در افراد آسیب نخاعی ، عضلات کلیدی تست شده ، بر اساس آن سطح آسیب مشخص می شود. این عضلات و سطح عصبی مربوطه شان عبارتند از :

- C^۵ - Elbow flexors (biceps, brachialis) •
- C^۶ - Wrist extensors (extensor carpi radialis longus and brevis) •
- C^۷ - Elbow extensors (triceps) •
- C^۸ - Finger flexors (flexor digitorum profundus) to the middle finger •
- T^۱ - Small finger abductors (abductor digiti minimi) •
- L^۲ - Hip flexors(iliopsoas) •
- L^۳ - Knee extensors (quadriceps) •
- L^۴ - Ankle dorsiflexors (tibialis anterior) •
- L^۵ - Long toe extensors (extensors hallucis longus) •
- S^۱ - Ankle plantar flexors (gastrocnemius, soleus) •

نمره دهی حسی بر اساس حس لمس ملایم و افتراق تیزی از کندی انجام می شود و به شرح زیر است:

نمره	حس
۰	وجود ندارد.
۱	حس مختل است یا تشدید حساسیت (hyperesthesia) وجود دارد.
۲	سالم

نمره صفر وقتی به فرد داده می شود که نتواند نوک تیز یک سوزن و یک لبه کند را از یکدیگر افتراق دهد.
معاینه حسی در سطوح زیر انجام می شود :

- C^۲ - Occipital protuberance •
- C^۳ - Supraclavicular fossa •
- C^۴ - Top of the acromioclavicular joint •
- C^۵ - Lateral side of antecubital fossa •
- C^۶ - Thumb •
- C^۷ - Middle finger •
- C^۸ - Little finger •
- T^۱ - Medial side of antecubital fossa •
- T^۲ - Apex of axilla •
- T^۳ - Third intercostal space (IS) •
- T^۴ - Fourth IS at nipple line •
- T^۵ - Fifth IS (midway between T^۴ and T^۶) •
- T^۶ - Sixth IS at the level of the xiphisternum •
- T^۷ - Seventh IS (midway between T^۶ and T^۸) •
- T^۸ - Eighth IS (midway between T^۷ and T^۹) •
- T^۹ - Ninth IS (midway between T^۸ and T^{۱۰}) •
- T^{۱۰} - 10th IS or umbilicus •
- T^{۱۱} - 11th IS (midway between T^{۱۰} and T^{۱۲}) •
- T^{۱۲} - Midpoint of inguinal ligament •
- L^۱ - Half the distance between T^{۱۲} and L^۲ •

L۲ - Midanterior thigh	•
L۳ - Medial femoral condyle	•
L۴ - Medial malleolus	•
L۵ - Dorsum of the foot at third metatarsophalangeal joint	•
S۱ - Lateral heel	•
S۲ - Popliteal fossa in the midline	•
S۳ - Ischial tuberosity	•
S۴-۵ - Perianal area (taken as 1 level)	•

معیار ASIA

تعیین و دانستن سطح عصبی آسیب و نوع ضایعه نخاعی (در هر دوی ضایعات نخاعی حاد و مزمن) برای ارزیابی فرد و نشانه شناسی بیماری‌ها و ناخوشی‌های وی ضروری است. مجدداً یادآوری می‌شود برخی افراد با ضایعه نخاعی طولانی مدت به تدیج علائم و نشانه‌های ایشان تغییر می‌کند و این تغییر در بین افرادی که ۲۰ تا ۳۰ سال از زمان آسیبیشان می‌گذرد شایع است هر چند می‌تواند ناشی از یک پاتولوژی جدید باشد. لذا معاینات دوره‌ای عصبی در افراد با آسیب نخاعی ضروری است.

وسعت آسیب با معیار ASIA (فرم اصلاح شده طبقه بندی قبلی موسوم به طبقه بندی frankle) به شرح زیر تعریف می‌شود:

- A - کامل: هیچ عملکرد حسی یا حرکتی در سگمان‌های S۴-S۵ حفظ نشده است.
- B - ناکامل: عملکرد حسی (و نه حرکتی) در زیر سطح عصبی حفظ شده است تا سگمان‌های خاجی S۶ امتداد می‌یابد.
- C - ناکامل: عملکرد حسی در زیر سطح عصبی حفظ شده است و بیشتر عضلات کلیدی زیر سطح عصبی قدرت عضلانی کمتر از ۳ دارند.
- D - ناکامل: عملکرد حرکتی زیر سطح عصبی حفظ شده است و بیشتر عضلات کلیدی زیر سطح آسیب قدرت عضلانی بیشتر از ۳ یا برابر با ۳ دارند.
- E - طبیعی: عملکردهای حسی و حرکتی طبیعی هستند.

سطح حرکتی (Motor level)

به وسیله انتهایی ترین عضلات کلیدی که قدرت عضلانی ۳ یا بیشتر دارند تعیین می‌شود مشروط بر آن که سگمان‌های بالاتر طبیعی باشند (قدرت عضلانی ۵ داشته باشند). (نحوه معاینه قدرت عضلانی در بالا شرح داده شد).

(Motor index scoring) نمره دهی شاخص حرکتی

با استفاده از درجه بندی صفر تا ۵ قدرت عضلانی و دادن نمره صفر تا ۵ به هر عضله کلیدی انجام می شود. با توجه به وجود ۵ عضله کلیدی در هر اندام، حداکثر نمره هر اندام ، ۲۵ امتیاز (5×5) و در مجموع چهار اندام ، حداکثر نمره ۱۰۰ امتیاز است.

(Sensory level) سطح حسی

انتهایی ترین درماتوم دارای نمره طبیعی ۲/۲ (۱ نمره برای حس لمس ملایم و ۱ نمره برای افتراق تیزی از کندی) است. (نحوه معاینه حسی در بالا شرح داده شد).

(Sensoey index scoring) نمره دهی شاخص حسی

نمره حاصل از مجموع نمره هر یک از درماتوم های حسی. حداکثر نمره ممکن با توجه به ۲۸ درماتوم حسی (که در بالا ذکر شده اند) ، برای هر کدام از حس های لمس ملایم و افتراق تیزی از کندی ۱۱۲ خواهد بود.

(Neurologic level of injury) سطح عصبی ضایعه

انتهایی ترین سطحی است که در آن هر دو سطح حرکتی (motor level) و سطح حسی (sensory level) (سالم باشند. سطح حرکتی به صورتی که در بالا اشاره شد، مشخص می شود و سطح حسی نیز توسط نمره حسی حداکثر ۲ (که قبلًا توضیح داده شد) تعیین می شود.

(Zone of partial preservation) ناحیه حفظ نسبی

همه سگمان های زیر سطح عصبی آسیب با یافته های حفظ عملکرد حرکتی یا حسی (این شاخص تنها زمانی استفاده می شود که ضایعه کامل است).

سطح اسکلتی آسیب (Skeletal level of injury)

سطحی که وسیع ترین و بیشترین صدمه مهره ای در آن ایجاد شده است و در رادیوگرافی مشاهده می شود.

نموده حرکتی اندام های تحتانی (Lower extremities motor score= LEMS)

از عضلات کلیدی معیار ASIA در هر دو اندام تحتانی استفاده می شود و حداکثر نمره ۵۰ است(یعنی حداکثر نمره ۵ برای هر عضله کلیدی سطوح L_۱، L_۲ ، L_۳ ، L_۴ ، S_۱ در هر اندام) . نمره LEMS برابر ۲۰ یا کمتر نشان می دهد که فرد احتمالاً محدودیت در تحرک و جابجایی خواهد داشت . نمره LEMS برابر ۳۰ یا بالاتر به این نکته اشاره دارد که احتمالاً فرد قادر به تحرک در اجتماع خواهد بود.

توجه داشته باشید:

برای بررسی عملکرد حسی و حرکتی باید در محل اتصال جلدی مخاطی ناحیه آنال (anal mucocutaneous junction) معاينه رکتال انجام شود و در صورت وجود عملکرد حسی و حرکتی نقصان ساکرال (sacral sparing) مطرح می شود.

تعریف کامل بودن یا کامل نبودن ضایعه نخاعی بر اساس معیار ASIA به همراه sacral sparing است.

ضایعه نخاعی کامل:

عدم وجود عملکردهای حرکتی و حسی در پایین ترین سگمان های ساکرال .

ضایعه نخاعی ناکامل:

حفظ عملکرد حسی یا حرکتی زیر سطح آسیب شامل پایین ترین سگمان های ساکرال.

نقصان ساکرال (sacral sparing)

مفهوم نقصان ساکرال در ضایعات نخاعی ناکامل مهم است. زیرا در این ضایعات قسمتی از مسیرهای بلند ماده سفید (مسیرهای کورتیکواسپاینال و اسپاینوتالامیک) ادامه می یابند و نقصان ساکرال دلیلی بر پیوستگی فیبرهای مسیر طولانی طناب نخاعی و فیبرهای ساکرالی است که

بیشتر در پیرامون طناب نخاعی متمرکز شده اند و نشان دادن وجود فیبرهای ساکرال از نظر تعیین کامل بودن آسیب ویتانسیل بهبود برخی حرکات مهم است.

نقصان ساکرال توسط حس پری آنال ، عملکرد حرکتی رکتال(rectal tone) وفعالیت فلکسور شست پا آشکار می شود.

در معاینات بالینی در مراکز اورژانس تنها علامتی که می توان از آن جهت مشخص کردن ضایعه ناکامل استفاده کرد، نقصان ساکرال است و اثبات وجود یا عدم وجود آن یکی از اصول معاینه است.

با وجود سیستم طبقه بندی ASIA ، از اصطلاحات پاراپارزی و کوادری پارزی استفاده نمی شود. طبقه بندی ASIA که در توصیف سطح عصبی آسیب استفاده می شود برای تعیین نوع آسیب طناب نخاعی به شرح زیر به کار می رود :

C_A ASIA A with zone of partial preservation of pinprick to T₄

Patient Name _____	Examiner Name _____	Date/Time of Exam _____																																																																																																																																		
STANDARD NEUROLOGICAL CLASSIFICATION OF SPINAL CORD INJURY																																																																																																																																				
MOTOR KEY MUSCLES (scoring on reverse side)																																																																																																																																				
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>R</th> <th>L</th> <th>R</th> <th>L</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>C5</td><td>☐</td><td>☐</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>C6</td><td>☐</td><td>☐</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>C7</td><td>☐</td><td>☐</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>C8</td><td>☐</td><td>☐</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>T1</td><td>☐</td><td>☐</td><td></td><td></td></tr> <tr><td> </td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>UPPER LIMB TOTAL (MAXIMUM)</td><td>☐</td><td>☐</td><td>= ☐</td><td>(25)</td></tr> </tbody> </table>				R	L	R	L	C5	☐	☐			C6	☐	☐			C7	☐	☐			C8	☐	☐			T1	☐	☐								UPPER LIMB TOTAL (MAXIMUM)	☐	☐	= ☐	(25)																																																																																										
	R	L	R	L																																																																																																																																
C5	☐	☐																																																																																																																																		
C6	☐	☐																																																																																																																																		
C7	☐	☐																																																																																																																																		
C8	☐	☐																																																																																																																																		
T1	☐	☐																																																																																																																																		
UPPER LIMB TOTAL (MAXIMUM)	☐	☐	= ☐	(25)																																																																																																																																
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>R</th> <th>L</th> <th>R</th> <th>L</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>C2</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>C3</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>C4</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>C5</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>C6</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>C7</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>C8</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>T1</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>T2</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>T3</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>T4</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>T5</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>T6</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>T7</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>T8</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>T9</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>T10</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>T11</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>T12</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>L1</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>L2</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>L3</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>L4</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>L5</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>S1</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> </tbody> </table>				R	L	R	L	C2	☐	☐	☐	☐	C3	☐	☐	☐	☐	C4	☐	☐	☐	☐	C5	☐	☐	☐	☐	C6	☐	☐	☐	☐	C7	☐	☐	☐	☐	C8	☐	☐	☐	☐	T1	☐	☐	☐	☐	T2	☐	☐	☐	☐	T3	☐	☐	☐	☐	T4	☐	☐	☐	☐	T5	☐	☐	☐	☐	T6	☐	☐	☐	☐	T7	☐	☐	☐	☐	T8	☐	☐	☐	☐	T9	☐	☐	☐	☐	T10	☐	☐	☐	☐	T11	☐	☐	☐	☐	T12	☐	☐	☐	☐	L1	☐	☐	☐	☐	L2	☐	☐	☐	☐	L3	☐	☐	☐	☐	L4	☐	☐	☐	☐	L5	☐	☐	☐	☐	S1	☐	☐	☐	☐
	R	L	R	L																																																																																																																																
C2	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
C3	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
C4	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
C5	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
C6	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
C7	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
C8	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
T1	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
T2	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
T3	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
T4	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
T5	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
T6	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
T7	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
T8	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
T9	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
T10	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
T11	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
T12	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
L1	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
L2	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
L3	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
L4	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
L5	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
S1	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>R</th> <th>L</th> <th>R</th> <th>L</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>I2</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>I3</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>I4</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>I5</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>S2</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>S3</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> <tr><td>S4-S5</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td><td>☐</td></tr> </tbody> </table>				R	L	R	L	I2	☐	☐	☐	☐	I3	☐	☐	☐	☐	I4	☐	☐	☐	☐	I5	☐	☐	☐	☐	S2	☐	☐	☐	☐	S3	☐	☐	☐	☐	S4-S5	☐	☐	☐	☐																																																																																										
	R	L	R	L																																																																																																																																
I2	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
I3	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
I4	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
I5	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
S2	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
S3	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
S4-S5	☐	☐	☐	☐																																																																																																																																
Voluntary anal contraction (Yes/No) ☐																																																																																																																																				
TOTALS (MAXIMUM) (25) (25) (50)																																																																																																																																				
SENSORY KEY SENSORY POINTS																																																																																																																																				
0 = absent 1 = impaired 2 = normal NT = not testable																																																																																																																																				
PIN PRICK SCORE (max 112) LIGHT TOUCH SCORE (max 112)																																																																																																																																				
NEUROLOGICAL LEVEL R L COMPLETE OR INCOMPLETE? ☐ The most caudal segment with normal function SENSORY MOTOR ASIA IMPAIRMENT SCALE ZONE OF PARTIAL PRESERVATION SENSORY MOTOR																																																																																																																																				
S1 S1 S1 S1																																																																																																																																				
<small>This form may be copied freely but should not be altered without permission from the American Spinal Injury Association.</small>																																																																																																																																				
<small>ASV 03/08</small>																																																																																																																																				

فرم معاینه آسیب نخاعی بر اساس معيار ASIA

سندروم های آسیب نخاعی

سندروم طناب مرکزی central cord syndrome

اغلب با آسیب ناحیه گردنبه است و منجر به ضعف بیشتر در اندام های فوقانی نسبت به اندام های تحتانی می شود و همراه با نقصان حس ساکرال (sacral sensory sparing) است.

سندروم براون سکوآرد brown-sequard syndrome

اغلب همراه با ضایعه نیمی از مقطع عرضی (hemi section) طناب نخاعی است و باعث از بین رفتن حس عمقی و حرکت در همان طرف آسیب دیده ipsilateral و از دست دادن حس درد و حرارت در طرف مقابل contralateral می شود.

سندروم طناب قدامی anterior cord syndrome

اغلب همراه با ضایعه ای است که باعث از بین رفتن درجات متغیری از عملکرد حرکتی و حساسیت به درد و حرارت می شود. در حالی که حس عمقی حفظ شده است.

سندروم مخروط انتهایی conus medullaris syndrome

همراه با آسیب به طناب نخاعی ساکرال و ریشه های عصبی کمری است که منجر به از بین رفتن رفلکس مثانه، روده و اندام های تحتانی می شود در حالی که سگمان های ساکرال ممکن است گه گاه رفلکس های حفظ شده را نشان دهند. (برای مثال رفلکس ادرار کردن micturition)

سندروم دم اسپ cauda equine syndrome

به علت آسیب به ریشه های عصبی کمری خاجی (لومبوساکرال) در کانال نخاعی است که منجر به از بین رفتن رفلکس های مثانه، روده و اندام های تحتانی می شود.

سایت مرکز ضایعات نخاعی
دارنده غذی ترین آرشیو
مقالات آموزشی آسیب نخاعی

www.isaarsci.ir